

Joan Cama, autor d'un logotip històric

En un acte celebrat al Centre Fraternal de Palafrugell, Heribert Barrera, president d'ERC, guardonà el palafrugellenc Joan Cama Bastons. El senzill homenatge del partit a un militant de base de primera hora, que enguany ha complert 90 anys, aquesta vegada tenia una significació ben especial. Joan Cama fou l'autor del logotip d'ERC. Aquest és un fet que havia romàs en l'oblit més absolut fins fa menys d'un any. Fou divulgat a nivell local (revista *Campanar*, Palafrugell, maig de 1988), gràcies a què, finalment, l'interessat ho comentà a la família i alguns amics, de manera casual. Ell no hi havia donat mai cap importància. Els companys que millor podrien recordar-ho ja no hi són i, tanmateix, després de tants anys de silenci forçós, ho anaren oblidant o també ho consideraren intrascendent.

La qualitat de l'actual disseny electoral presenta un panorama desolador. El conegut grafista Enric Satué hi dedicà un extens article. «Una pobresa que da que pensar», el titulà de manera ben explícita (*El Periódico*, 10.6.87). En el mateix sentit s'havia manifestat Alexandre Cirici a *Serra d'Or* deu anys abans, tot just després de les primeres eleccions democràtiques. Tot i l'obvietat, hom recorda —i ho volem fer també nosaltres— que la lectura de la propaganda electoral, des del disseny, no té absolutament res a veure amb la ideologia ni amb els resultats, bons o dolents, de les urnes.

Només es podrien assenyalar un parell d'excepcions dins l'ínfima qualitat general dels logotips dels partits polítics del país, i ambdues pertanyen a dissenys anteriors a la guerra. Una excepció és, evidentment, *la-mà-amb-la-rosa* socialista, adaptació d'un símbol internacional ben arrelat.

L'altre disseny de categoria que perviu és l'emblema d'ERC «... una realització anònima (?) de 1931... símbol triangular (que) podria haver estat dissenyat per Obiols, Nogués o Aragay...», escrivia Satué.

No hi ha cap dubte que el logotip d'ERC, tan simple, però alhora tan suggerent i ple de contingut, és ben característic de l'ambient cultural de l'època de la fundació del partit de Macià. És un disseny plenament noucentista, que respon a les exigències de claredat mesurada, classicista. A diferència de l'emblema socialista és una obra del tot original, i catalana.

Sobre la seva autoria ha quedat contestada la interrogació. No és obra, en efecte, de cap professional del disseny. El seu autor era un jove de Palafrugell que, en crear-se el partit, formà part de la junta local del seu poble.

Joan Cama ens ho ha explicat amb l'emoció dels vells records: «L'any 1931 vàrem fer una junta provisional que, en ser definitiva, va presidir Martí Jordi i Frigola. També hi havia Jaume Fina, Juli Colom, Ramir Deulofeu, Moisès Genover i algun altre que ara no recordo. Jo n'era el tresorer...»

Joan Cama fou un afeccionat al dibuix, pràcticament autodidacte. Tanmateix, guarda un gran record de la curta temporada que va poder assistir a les classes del primer professor que tingué l'Escola d'Arts i Oficis municipal. Aquest professor era el bisbalenc Joan B. Coromina, amic i conterulí de Josep Pla, profusament esmentat a *El Quadern gris*.

Podem afirmar que Joan Cama era un bon dibuixant. N'és un exemple el dibuix al carbó que fa anys donà al Museu de Palafrugell, el qual, d'altra banda, té l'interès de ser l'únic testimoni gràfic conegut del desaparegut *cementiri vell* de la població. A la postguerra, a causa de les circumstàncies adverses, dedicat de ple a tirar endavant el comerç familiar, abandonà gairebé del tot la dedicació al dibuix, tot just iniciada.

L'any 1931, «amb l'entusiasme de la joventut i d'aquell amor a Catalunya», Cama havia dibuixat el símbol triangular «que va agradar molt als companys». Un d'ells, el ferrer

Baldomer (*Mero*) Felip, va fer l'escut de forja per col·locar al pal de la bandera de l'ajuntament: «Quan s'escaigué d'acudir a una de les primeres concentracions del partit, els amics Felip, Amarant, i jo, ens vàrem desplaçar a Barcelona. Al Passeig de Gràcia, al miting presidit per Francesc Macià, vàrem lluir la bandera coronada pel nou emblema».

Tot seguit, els de Palafrugell empraren el dibuix, ja amb l'afegitó de les sigles, a la delegació local del partit: per al paper timbrat, per al periòdic *ARA* que n'era el portaveu, etc.

Com que el partit no tenia encara un emblema propi, el disseny de Palafrugell s'anà imposant arreu amb rapidesa, fins a esdevenir-ne el símbol oficial. Ben aviat la popularitat de l'emblema va fer oblidar el seu origen i qui en fou l'autor.

PACO DALMAU

El logotip creat per Joan Cama, i el seu autor —a l'esquerra— en l'acte d'homenatge presidit per Heribert Barrera.

Avui, passats gairebé seixanta anys, hom encara ha estat a temps de mostrar un merescut reconeixement en retrobar l'autor —empordanès de Palafrugell— del logotip noucentista del partit de Macià i Companys. Un logotip que, al meu entendre, seria molt oportú recuperar en el seu disseny original, sense les alteracions impròpies introduïdes els darrers temps.

JOAN BADIA i HOMS

Samba Kubally: una mosca no fa estiu

Sovint, quan fem un obsequi a algú, som conscients que estem pagant un deute sense dir-ho explícitament. Transformant la famosa definició del dret romà sobre la capacitat de transmetre la propietat, gosaria dir que gairebé sempre *nemo dat quod non debet*; i aquesta reflexió crec que pot aplicar-se igualment a les motivacions de les persones i col·lectius que decideixen atorgar premis, honors o trofeus. I també acostuma a dir-se en ocasions que un regal, un premi, honora tant a qui el rep com a qui l'atorga... però anem al gra!

Recentment, a la darrereria del passat gener i per segona vegada, la Demarcació de Girona del Col·legi de

Periodistes de Catalunya, ha atorgat els trofeus *Mosques de la informació*, destinats a subratllar actuacions públiques de persones o entitats. La *Mosca de Sant Narcís*, dedicada a la persona o entitat que més s'ha distingit pel seu compromís en la defensa de drets, béns o interessos col·lectius, va ser adjudicada a l'escola africana d'adults Samba Kubally de Santa Coloma de Farners.

Tot i el to festiu, crític i irònic de la major part de les *Mosques*, haver premiat, ara i aquí, a la Samba Kubally, té una significació que considero important i és una bona excusa per fer algunes consideracions.

En primer lloc sobre les relacions